

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Васильєв Л.О.

Донецький національний технічний університет

Розглянуто підсумки впровадження системи модульного контролю в навчальний процес університету. Відзначено позитивний вплив модульного контролю на стимуляцію цілеспрямованості і ритмічності самостійної роботи студентів протягом семестру. Вказано певні шляхи вдосконалення цієї системи і підвищення її ефективності.

Модульний принцип навчання і відповідний йому модульний контроль (МК) має достатню історію ще у радянській вищій школі. У той час він не знайшов поширення, мабуть через відносне благополуччя вищої освіти. У даний час ситуація дещо змінилася, і модульний контроль має стати чинником підвищення якості навчання.

Як обов'язкову форму проміжного контролю знань студентів модульний контроль було запроваджено у нашому університеті на молодших курсах починаючи з весняного семестру 2002/03 навчального року. Неухильне зниження підготовленості абітурієнтів у кризові роки і зумовлене цим погіршення результатів екзаменаційних сесій і якості навчання у цілому ініціювало пошук як нових технологій навчання, так і нових форм організації навчального процесу. В цих умовах введення модульного контролю стало необхідним і актуальним рішенням.

Ціль введення модульного контролю складалася в удосконаленні навчального процесу, стимуляції систематичної, цілеспрямованої роботи студентів протягом усього семестру, активізації аудиторної і самостійної роботи і, як підсумок, підвищення успішності і якості їх знань.

Реалізація модульного принципу полягала в поділі програмного матеріалу дисциплін на модулі, відповідній побудові курсу і перевірці якості засвоєння матеріалу кожного модуля. При цьому оцінки двох модульних контролів вирішальним чином впливають на підсумкову оцінку з дисципліни.

За термін проведення модульного контролю накопичений досвід, який дозволяє зробити деякі висновки.

На початку впровадження модульного контролю спостерігалися неготовність і певне несприймання мети і задач цього нововведення з боку частини викладачів, яке підтверджували відому тезу про консервативність вищої освіти. З одного боку, консерватизм надає сталість системі, а з другого боку, опирається будь-яким нововведенням. Як зазначають ряд вчених (Л. Ліма, С. Стоунз та ін.), сфера вищої освіти за своїм складом і якістю педагогічного корпусу сьогодні не відповідає принципам високого професіоналізму і динамічності [1, с. 168]. Є три обов'язкових умови для засвоєння будь-якої педагогічної інновації: розуміння, рефлексія і особистісна підготовленість, тому саме особистісна підготовленість до

використання нововведень у навчальному процесі і стає головним гальмом впровадження нових технологій.

Знадобився певний час, щоб відношення викладачів до модульного контролю суттєво змінилося. Зараз більшість викладачів вважає модульний контроль достатньо дійовим засобом поліпшення якості самостійної роботи студентів. Цю позицію посилило врахування перевірки модульних робіт в навчальне навантаження. Заради справедливості потрібно відзначити, що є і переконані супротивники проведення модульного контролю. Головні доводи супротивників МК зводяться до такого: у більшості випадків не можна штучно поділити курс на дві однакові частини; вивчення курсу за частинами не формує цілісного сприймання та розуміння і тільки підсумковий екзамен з дисципліни дає це; модульний контроль, що проводиться у години аудиторних занять, зменшує час на викладання нового матеріалу.

Така позиція не є обґрунтованою. По-перше, на модульний контроль не обов'язково виносити зовсім однакові частини курсу, обсяг навчального матеріалу і кількість тем кожного модулю має визначити викладач. По-друге, вивчення дисципліни протягом семестру дає більш глибокі знання, ніж підготовка наскоком в екзаменаційну сесію. По-третє, при модульній системі навчання акцент переноситься на самостійну роботу студента, зменшення аудиторної навчальної роботи на час проведення модульного контролю компенсується значно більшою самостійною роботою з підготовки до модульного контролю і засвоєнню дисципліни.

Відомо, що якість навчального процесу залежить від усіх його складових, як від викладачів, так і від студентів. Про ставлення студентів до модульного контролю можна сказати, що, в цілому, воно бажає кращого. Серед основних чинників такого становища відзначимо:

- відсутність належної мотивації до навчання;
- небажання і невміння планомірно працювати протягом семестру;
- традиційна орієнтація на екзаменаційну сесію.

Разом з тим, досвід проведення модульного контролю свідчить про те, що при належній підготовчій і роз'яснювальній роботі результати МК вже на першому етапі його впровадження будуть не гірше, а в багатьох випадках і краще, ніж в екзаменаційну сесію.

Розглянемо результати модульних контролів за останні 4 семестри, що проводилися на молодших курсах всіх спеціальностей університету. Для наочності на рисунках 1 і 2 ці результати наведені у відсотках до результатів відповідних екзаменаційних сесій.

На рис. 1 показано відносні показники модульного контролю – успішність (за кількістю позитивних оцінок) і якість (за кількістю оцінок “добре” і “відмінно”), а на рис. 2 – відповідно відносна кількість невстигаючих студентів і кількість студентів, що не з'явилися на МК з різних причин, у відношенні до загальної кількості студентів, що мали брати участь у модульному контролі.

Як витікає з рис. 1, успішність студентів за результатами МК складає в

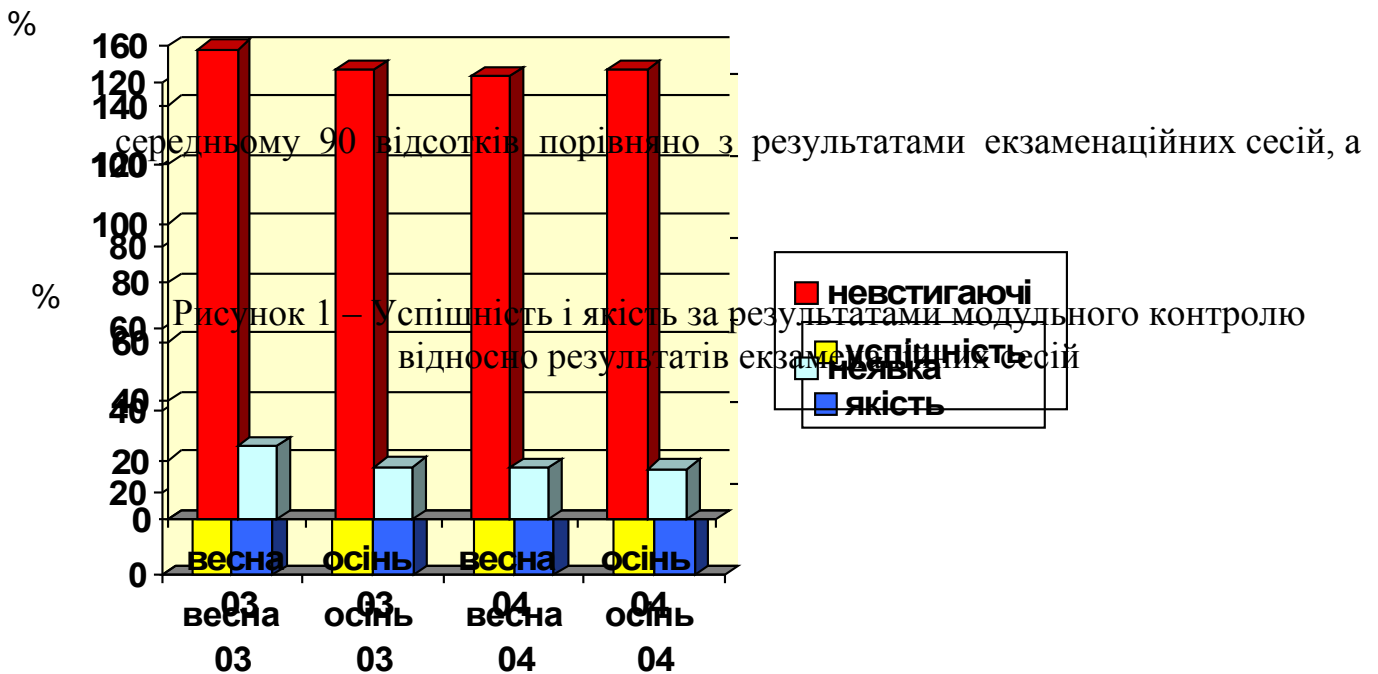

Рисунок 2 – Невстигаючі студенти за результатами модульного контролю відносно результатів екзаменаційних сесій і неявка на модульний контроль

якість – приблизно 110 відсотків. Тож результати МК достатньо кореговані з результатами екзаменаційних сесій за цими показниками, але успішність студентів на МК не може задовольнити. Незадовільно значна кількість студентів, які не встигають (в середньому у 1,5 рази більше, ніж у екзаменаційні сесії, рис. 2), а також тих, хто на МК не з'явився (понад 17%).

Таким чином, результати проведених модульних контролів свідчать про те, що ефективність МК ще не досягла бажаного рівня. Причини такого стану мають об'єктивну і суб'єктивну основу. До об'єктивних причин можна віднести:

- недооцінку значення модульного контролю з боку студентів і зумовлену цим низьку мотивацію підготовки до МК;
- недостатню зацікавленість викладачів у покращенні результатів МК;
- перевищення обсягів самостійної роботи студентів, що має місце з деяких дисциплін, насамперед природньо-наукової

- підготовки, на шкоду другим дисциплінам;
- гірші порівняно з екзаменаційною сесією умови підготовки до здачі МК.

Серед суб'єктивних причин зниження результатів МК можна назвати:

- неготовність пересічного студента систематично і інтенсивно працювати впродовж семестру;
- невміння багатьох студентів до самоорганізації самостійної роботи;
- у деяких випадках завищена вимогливість викладача до рівня знань студента при модульному контролі порівняно зі задачею екзамену в екзаменаційну сесію.

Незважаючи на певні проблеми, можна однозначно констатувати, що впровадження МК було назрілим і необхідним рішенням, переломило тенденцію зниження успішності студентів і сприяло стабілізації навчального процесу. При усуненні чи зниженні впливу вказаних негативних факторів можна чекати поліпшення показників успішності вже у найближчий час, і отже, підвищення якості навчання.

Для цього необхідно мати чітку і виважену нормативну базу (положення з модульного контролю) і робочу документацію (графік навчального процесу, терміни МК, обсяг матеріалу МК, що доводяться до відома студентів на початку семестру, тощо), прозору систему оцінювання і зрозумілі студентам вимоги до рівня знань (не більші, ніж на екзаменах).

У зв'язку з впровадженням принципів и положень Болонської конвенції та кредитно-модульної системи підготовки спеціалістів в навчальний процес університету модульний контроль дістане подальшого розвитку, бо він органічно вписується в цю систему.

Перелік посилань

1. Вища освіти України і Болонський процес / За ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2004. – 384 с.